

Scenariusz nr 2a: „Uczymy się umiejętności racjonalnego podejmowania trudnych decyzji”

Autor: Piotr Wróblewski

Czas zajęć: 2x45min

Cel ogólny:

Uczeń wyjaśnia, na czym polega umiejętność podejmowania decyzji¹

Cele szczegółowe:

Po zajęciach uczniowie będą:

- ☐ podawać definicję decyzji i celu
- ☐ posługiwać się procedurą podejmowania decyzji
- ☐ podejmowali decyzję w oparciu o racjonalne przesłanki

Materiały pomocnicze:

- ☐ tablica.
- ☐ flamaster (1 dla każdego uczestnika), karteczki A5
- ☐ małe znaczki do głosowania (cenki).
- ☐ taśma samoprzylepna do przyklejania karteczek A5
- ☐ papier plakatowy lub flipchart 8 szt.
- ☐ Załącznik nr 1. Przykładowe historie dawców szpiku kostnego
- ☐ Załącznik nr 2. Definicja decyzji

Przebieg lekcji

Lekcja 1.

1. [2 min.] Nawiązanie do poprzednich zajęć, wprowadzenie do tematu zajęć: Przypomnij uczniom poprzednie lekcje na których zapoznali się z problemem nowotworów krwi i problemem znalezienia jak największej liczby potencjalnych i rzeczywistych dawców szpiku kostnego. Zapytaj uczniów czy któryś z nich zastanawiał się czy zarejestrować się i stać się potencjalnym dawcą szpiku

¹ Por. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół

kostnego? Zapytaj jak próbowali uporać się z tym pytaniem? Czy jest to ich zdaniem decyzja łatwa czy trudna?

Zapowiedz, że na tej lekcji uczniowie zapoznają się z procesem, który ułatwi im w przyszłości dokonywanie decyzji.

2. [6 min.] Jakie decyzje podejmowałem?: Poproś uczniów, aby przypomnieli sobie decyzje, które kiedyś podejmowali:

- ☐ decyzje łatwe i pewne, podjęte z przekonaniem co do ich słuszności,
- ☐ decyzje trudne, podjęte po długim zastanawianiu się bez poczucia pewności co do ich słuszności.

Poproś uczniów, aby zapisali na kartkach treści tych decyzji w formie pytania lub krótkiego opisu.

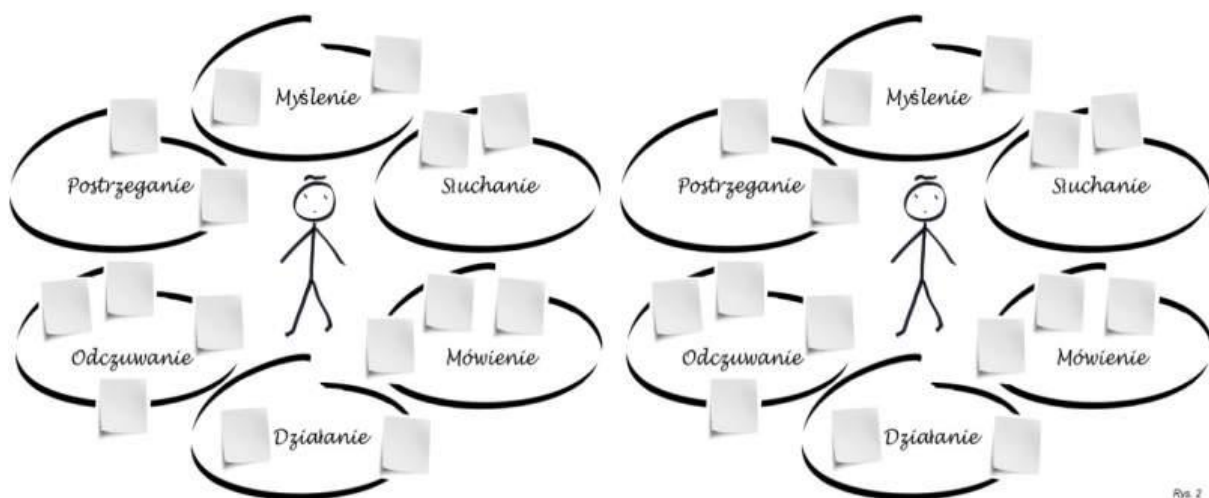
Narysuj na tablicy oś decyzje łatwe-decyzje trudne (rys. 1).

Rys. 1

Poproś uczestników, aby umieścili kartki z treściami swoich decyzji na układzie współrzędnych w odpowiednim miejscu. Przedyskutuj z uczestnikami dlaczego jedne decyzje podejmujemy łatwo i jesteśmy przekonani co do ich słuszności, a inne decyzje podejmujemy długo i nie mamy pewności co do ich słuszności? Uczestnicy powinni skoncentrować się na procesie podejmowania decyzji, nie na efektach jakie wywołała wdrożona decyzja.

3. [7 min.] Profil osoby podejmującej decyzję: Narysuj na tablicy obok siebie dwie uproszczone sylwetki osób i poproś uczniów, aby nadali postaciom imiona (rys. 2).

Rys. 2

Wokół sylwetek narysuj okręgi symbolizujące:

- ☐ myślenie,
- ☐ słuchanie,
- ☐ mówienie,
- ☐ działanie,
- ☐ odczuwanie,
- ☐ postrzeganie.

Poproś, aby uczniowie na otrzymanych karteczkach opisali:

- ☐ doświadczenia osoby podejmującej trudną i wątpliwą decyzję,
- ☐ doświadczenia osoby podejmującej łatwą i pewną decyzję.

Wybierz jedną z decyzji zaproponowanych przez uczestników w poprzednim ćwiczeniu. Poproś uczniów, aby przykleili karteczki na tablicy w odpowiednich kategoriach. Zastanówcie się wspólnie i przedyskutujcie które z doświadczeń może mieć największy wpływ na podjęcie decyzji? Jaka jest różnica pomiędzy doświadczeniami osoby podejmującej trudną i wątpliwą decyzję a doświadczeniami osoby podejmującej łatwą i pewną decyzję?

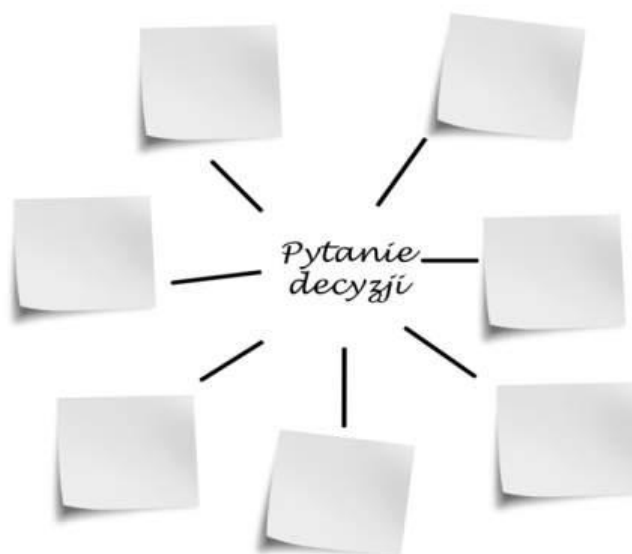
4. [5 min.] Co to jest podejmowanie decyzji?: Napisz na tablicy słowo „podejmowanie decyzji” i poproś uczniów, aby podali słowa, które kojarzą im się z tym kojarzą. Zapisz słowa w formie mapy skojarzeń. Przedyskutuj z uczniami jak rozumieją słowo „decyzja” i poproś ich aby na podstawie zebranych informacji z poprzednich ćwiczeń wspólnie stworzyli jej definicję.

Rys. 3

Przyklej na tablicy kartki ze słowami definiującymi decyzję (rys. 3). Poproś jednego z uczniów, aby ułożyli z nich definicję decyzji. Decyzja (podejmowanie decyzji) to proces wybierania sposobu postępowania z pośród kilku możliwych

5. [6 min.] Przeformułowywanie pytania decyzji na cel decyzji: Wybierz wspólnie z uczniami jedną decyzję z pierwszego ćwiczenia i zapisz ją na tablicy w formie pytania (rys. 4).

Rys. 4

Poproś uczniów, aby zapisali na karteczkach jakie ich zdaniem cele realizuje decyzja?

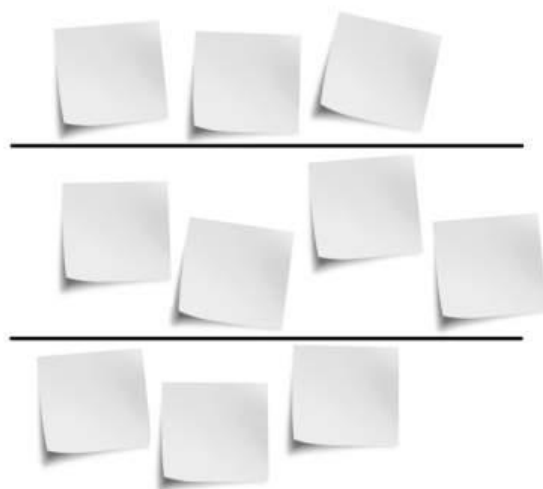
Wybierz z uczniami cel, który najlepiej odpowiada pytaniu decyzji. Zwróć uwagę, aby cele nie były formułowane zbyt szczegółowo. Im bardziej szczegółowy cel tym trudniej znaleźć rozwiązania decyzji. Cel to zamierzony wynik działania. Zamierzony - działanie wynika z dążenia do osiągnięcia celu uznanego za wartościowy. Wynik - w rezultacie działania zamierzony cel zostaje osiągnięty. Decyzje najczęściej postrzegamy jako pytanie. Przeformułowanie jej na cel do osiągnięcia pozwala na odnalezienie nowych rozwiązań i możliwości.

6. [5 min.] Giełda pomysłów odnajdywanie różnych rozwiązań decyzji na podstawie celów decyzji

Zapisz na tablicy decyzję w formie pytania lub w formie celu wypracowanego w poprzednim ćwiczeniu. Poproś uczniów o zapisanie na karteczkach jak najwięcej pomysłów na jej rozwiązanie i zrealizowanie celu. Poproś jednego ucznia o zebranie karteczek i przyklejenie ich na tablicy w dowolnym porządku (rys. 5). Uporządkuj karteczki według podobieństwa w kategorii (rys. 6). Kategorii nie może być zbyt dużo.

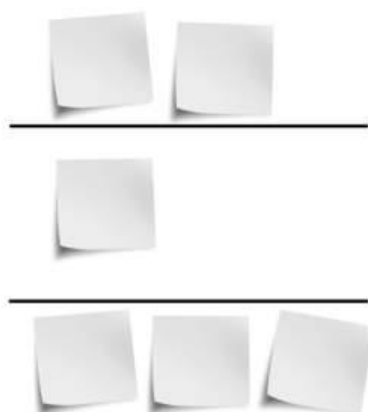
Co można zrobić aby.....?

Rys. 6

7. [5 min.] Co może się nie udać?: Poproś uczniów aby zastanowili się co może się nie udać podczas realizacji każdego z przedstawionych rozwiązań i zapisali swoje wątpliwości na karteczkach. Poproś jednego ucznia, aby przykleił je odpowiednio przy każdej kategorii (rys. 7).

Co może się nie udać?

Rys. 7

Ćwiczenie sięga do doświadczeń i intuicji. Pozwala na przewidzenie trudności i możliwych niepowodzeń wybranych rozwiązań.

8. [6 min.] Spójrz z innej strony: Podziel uczniów na zespoły. Poproś uczniów, aby spojrzeli na decyzję ze strony:

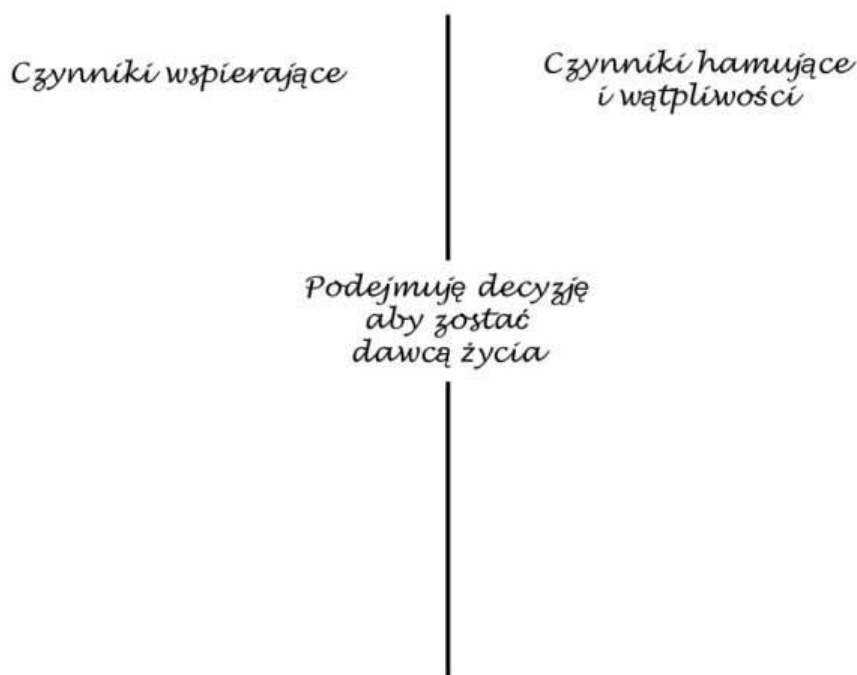
- ☐ matki,
- ☐ ojca,
- ☐ kolegi,
- ☐

Każdy zespół krótko omawia wyniki dyskusji, prezentując swoje stanowisko.

9. [3 min.] Jestem „na tak”, jestem „na nie”: Podziel uczniów na 4-5-osobowe zespoły. Każdemu zespołowi przekaż 10 małych znaczków (cenki). Poproś uczniów, aby wyobrazili sobie, że zasiadają w jury konkursu oceniającego pomysły na najlepsze rozwiązania decyzji. Każdy zespół może rozdzielić wspólnie 10 punktów. Przedstawiciele zespołów kolejno przyklejają swoje znaczki przy odpowiednich pomysłach.

Lekcja 2.

1. [15 min.] Historie dawców szpiku kostnego: Podziel uczniów na 4-5-osobowe zespoły. Każdemu zespołowi przekaz jedną historię dawcy szpiku kostnego. Poproś uczniów, aby zapoznali się z historiami dawców szpiku kostnego i zastanowili się jak dawcy podejmowali swoje decyzje? Rozdaj każdemu zespołowi arkusz papieru plakatowego lub flip chart (rys. 8).

Rys. 8

Poproś uczniów, aby na plakacie zapisali swoje refleksje dotyczące czynników wspierających decyzję i czynników hamujących decyzję z otrzymanych historii dawców szpiku?

Poproś uczniów, aby na plakacie dopisali refleksje dotyczące czynników wspierających decyzję i czynników hamujących podjęcie decyzji o dawstwie szpiku kostnego każdego z uczniów. Odnieś się do wątpliwości i czynników hamujących podjęcie decyzji przez uczniów. Jeżeli nie potrafisz rozwiązać wątpliwości uczniów zapowiedz odpowiedzenie na nie na następnej lekcji. Zastanówcie się wspólnie i przedyskutujcie, które z nich najbardziej wpływają na decyzję?

2. [25 min.] Decyzja: Podziel uczniów na nowe 4-5-osobowe zespoły. Poproś uczniów, aby posługując się poznaną na poprzedniej lekcji procedurą

przeanalizowali decyzję o zarejestrowaniu się jako potencjalny Dawca szpiku kostnego i komórek macierzystych:

- ☐ Przeformułowywanie pytania decyzji na cel decyzji. Pytanie decyzji: czy zarejestrować się jako potencjalny Dawca szpiku kostnego?
- ☐ Giełda pomysłów odnajdywanie różnych rozwiązań decyzji na podstawie celów decyzji.
- ☐ Co może się nie udać?
- ☐ Spójrz z innej strony.
- ☐ Jestem na tak, jestem na nie.

2. [5 min.] Zakończenie lekcji: Podziękuj uczniom za udział i aktywność na lekcji. Poproś uczniów o podzielenie się z innymi tego czego nauczyli się podczas lekcji i jak wykorzystają wiedzę i umiejętności w przyszłości.

Załącznik nr 1.1. Przykładowe historie dawców szpiku kostnego

Historia 1 - Marek

Moja historia, potencjalnego dawcy szpiku była dość nietypowa. Moja bardzo dobra koleżanka - Marcelina, z którą wspólnie pracujemy nie przyszła do pracy. Na początku myślałem, że pociąg, którym dojeżdża do pracy się spóźnił. Po pół godziny od rozpoczęcia pracy wyjąłem telefon i wybrałem numer Marceliny. Niestety telefon nie odpowiadał. Na początku pomyślałem, że przeziębienie o którym mówiła, dało jej się we znaki. Wróciłem więc do pracy i zająłem się projektem nad którym razem pracowaliśmy od kilku miesięcy. Po kilku godzinach kierownik naszego działu przesłał do mnie i kilku moich przyjaciół z pracy maila z prośbą o pilne spotkanie w Sali konferencyjnej. Od razu po wejściu Pana Darka, naszego kierownika, do sali dało się zauważyć, że coś jest nie tak. Po chwili Pan Dariusz powiedział, że Marcelina na razie nie może pracować. Musi wziąć długi urlop, minimum 6 miesięcy. Byliśmy bardzo zaskoczeni. Po spotkaniu zadzwoniłem do Marceliny i tym razem udało mi się z nią porozmawiać. Powiedziała mi, że podczas rutynowych badań krwi okazało się, że jest chora na ostrą białaczkę limfoblastyczną. Od razu została przewieziona do szpitala i już jutro zaczyna ciężką chemioterapię, która jest jednym z etapów leczenia.

Byłem w szoku. Przez kilka kolejnych miesięcy często kontaktowałem się z Marceliną i starałem się ją wspierać w walce z chorobą. Okazało się, że lekarze podjęli decyzję, że najlepszym sposobem leczenia będzie przeszczepienie szpiku kostnego i jest to jedyna szansa na wyleczenie. Niestety jak się później okazało nie udało się znaleźć zgodnego dawcy szpiku, który mógłby podarować szansę na życie Marcelinie. Od razu pomyślałem, że muszę coś zrobić. W internecie znalazłem informację że można zorganizować akcję rejestracji potencjalnych dawców dla Marceliny i Innych. Bez większego namysłu skontaktowałem się z ośrodkiem rejestrującym potencjalnych dawców szpiku. Poprosiłem o pomoc w zorganizowaniu takiego wydarzenia.

Otrzymałem bardzo duże wsparcie, którego wynikiem było zarejestrowanie 1278 nowych potencjalnych dawców. Wtedy też podjąłem świadomą decyzję i zarejestrowałem się. Po przebadaniu wszystkich zarejestrowanych na akcji dla Marceliny osób okazało się, że niestety nikt z nich nie jest z nią zgodny. Było to dla mnie wielkim szokiem. Doskonale wiedziałem, że szukanie zgodnego dawcy, jest jak przysłowiowe szukanie igły w stogu siana. Mimo tego byliśmy pełni nadziei, że gdzieś znajdzie się zgodny dawca. Po miesiącu od zorganizowanej akcji odebrałem telefon od Marceliny z informacją, że znalazł się dawca z Niemiec. Doszło do przeszczepiania i Marcelina wygrała z nowotworem krwi. Po dwóch latach Marcelina spotkała się ze swoim dawcą i w rozmowie okazało się, że

rejestracji dokonał na podobnym wydarzeniu zorganizowanym dla swojego przyjaciela, który również chorował na białaczkę limfoblastyczną. Dziś wiem, że bez pomocy innej, obcej osoby Marcelina nie mogłaby wrócić do zdrowia.

Załącznik nr 1.2. Przykładowe historie dawców szpiku kostnego

Historia 2 - Joanna

Moja historia z dawstwem szpiku zaczęła się w bardzo odpowiedzialny sposób. O możliwości zarejestrowania się dowiedziałam się czytając artykuł w gazecie na temat osoby, która zarejestrowała się jako potencjalny dawca szpiku a później oddała komórki macierzyste i została dawcą. Tytuł artykułu brzmiał „I ty możesz uratować komuś życie”. Pomyślałam, że też chciałabym komuś uratować życie. Z natury jestem osobą skrupulatną i ostrożną, dlatego też staram się sprawdzić wszystko od podszewki zanim podejmę jakąkolwiek decyzję. Mój chłopak zawsze się ze mnie śmieje, ale ja już taka jestem. W ten sam sposób podeszłam do tematu dawstwa szpiku. Na początku zaczęłam szukać ogólnych informacji na temat nowotworów krwi i samego przeszczepu. Przez przypadek weszłam na stronę ośrodka dawców szpiku gdzie dowiedziałam się więcej na temat samego pobierania szpiku kostnego, który może uratować życie pacjenta.

Jak się okazało są dwie metody pobierania pierwsza to pobieranie szpiku kostnego z talerza kości biodrowej, druga to pobieranie komórek macierzystych z krwi obwodowej. Pierwsza metoda jest stosowana w 15% przypadków natomiast w pozostałych przypadkach pobiera się komórki macierzyste. Później obejrzałam w internecie filmy o pobraniu szpiku kostnego od dawcy. Wiem, że kilka dni zajęło mi przemyślenie tego tematu, ale w końcu zdecydowałam się i zamówiłam pakiet rejestracyjny na stronie internetowej. Teraz już jestem potencjalnym dawcą szpiku i tylko w momencie kiedy gdzieś na świecie znajdzie się zgodny pacjent, zostanę poproszona o oddanie szpiku kostnego lub komórek macierzystych. A tak na marginesie, mój chłopak też się zarejestrował, oczywiście po zapoznaniu się z szczegółami – sama tego dopilnowałam.

Załącznik nr 1.3. Przykładowe historie dawców szpiku kostnego

Historia 3 – Paweł

Mam na imię Paweł. Historia mojej rejestracji jako dawca jest dosyć prosta. Któregoś dnia przed meczem w telewizji zobaczyłem krótki spot kampanii "Zostań bliźniakiem genetycznym". Fajnie zrobiony, kolorowy. I tyle. Ale parę dni później ten obrazek do mnie wrócił za sprawą mojej mamy, która w kolorowym piśmie przeczytała o chorym na nowotwór krwi ojcu znanej aktorki. Nie znając tematu, w internecie znalazłem stronę ośrodek dawców szpiku.

Trochę bałem się rejestracji nie wiedząc, co z tego może wyniknąć w przyszłości. Przeczytałem o metodach pobrań, a przede wszystkim dowiedziałem się, jak niewiele potrzeba, żeby dać komuś szansę na życie. Zarejestrowałem się przez internet, prosta sprawa. Odtąd w myślach wracam do wspomnianego spotu i liczę na to, że podaruję komuś szansę na nowe życie...

Załącznik nr 1.4. Przykładowe historie dawców szpiku kostnego

Historia 4 – Rafał

Jestem studentem Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. W zeszłym roku była organizowana na uczelni akcja rejestracji potencjalnych dawców szpiku. Nie za bardzo mnie to wzruszyło, jednak tego dnia, kiedy koledzy po zajęciach szli się zarejestrować, zapytali, dlaczego nie idę z nimi. Nie potrafiłem sensownie odpowiedzieć i wtedy przypomnieli mi historię bardzo znanej, polskiej siatkarki. Zrobiło mi się trochę wstyd i poszedłem zarejestrować się z nimi.

Byłem jednak trochę zdezorientowany, nie wiedząc, co się z tym wiąże. Na szczęście osoba prowadząca rejestrację nie czekając na moje pytania, opowiedziała o metodach pobrań. Zdałem sobie sprawę, że nie stanowi to dla mnie problemu, a rejestrując się jako dawca, mogę zrobić coś naprawdę dobrego. Dzięki kolegom wiem dziś, że to była dobra decyzja.

Załącznik nr 2.1.

Podejmowanie decyzji to,

Załącznik nr 2.2.

proces

wybierania

Załącznik nr 2.3.

sposobu postępowania

Spośród

kilku możliwych.